

Ripoll entoma el repte d'un nou model de convivència mentre es refà de les ferides dels atemptats del 17-A

Interpel·lar els sentiments i treballar la diversitat són alguns dels aspectes clau de la metodologia

Commemoració, el dia que feia un any dels atemptats del 17-A | Albert Alemany

Ripoll avança en el nou model de convivència mentre continua refent-se de les ferides emocionals que li van causar els atemptats del 17-A. S'ha passat de la commoció de veure que els autors eren joves que es creien integrats a voler esbrinar quins són els factors que van propiciar la seva radicalització sota la influència de l'imam Es-Satty, sobre qui encara hi ha moltes ombres. Evitar que torni a passar és un dels objectius però també superar un fet traumàtic per mantenir la bona convivència entre les diferents comunitats dels últims anys.

El treball en xarxa i la gestió de la diversitat i les emocions en temes com la pertinença són els ingredients d'aquest laboratori de la convivència en què s'ha convertit Ripoll. Serà un model exportable i adaptable a altres punts de Catalunya. Els tècnics recorden que és una feina de formiga i a llarg termini.

Ripoll, amb 10.600 habitants, s'ha convertit en el municipi més petit d'Europa que ha tingut la cèl·lula gihadista més gran i amb els membres més joves. "Allò que va passar podria haver

passat a qualsevol altre lloc", afirma la regidora de Promoció Econòmica, Montsina Llimós. Però va passar a la capital del Ripollès i això l'ha convertida en un veritable laboratori per evitar que es pugui repetir a qualsevol altre lloc.

El nou model de convivència, que des de llavors s'ha posat en marxa sota el lideratge de l'Ajuntament de Ripoll i el Consorci de Benestar Social amb el suport de la Generalitat, és l'eina a mig i llarg termini per treballar la prevenció i la diversitat. La directora del consorci, Elisabet Ortega, explica que el punt de partida ha estat entendre que cal treballar-ho de forma conjunta, sota un mateix paraigües i amb una "nova mirada".

En la revisió del que es podria haver fet millor s'ha vist que cal aprofundir i analitzar els nous "factors de risc prioritaris" que fan que una persona entri en un procés de radicalització. El 17-A va demostrar que els factors econòmics desfavorables (viure en barris marginals o pocs estudis) no són determinants, perquè els joves de Ripoll tenien estudis i treballaven. Per això s'està treballant amb professionals i experts d'altres països -com França- que han patit atacs gihadistes. Fa dos mesos, es va fer a Ripoll una jornada sobre cohesió social i convivència per intercanviar coneixements amb tècnics del Conflent.

Treballar amb les emocions

La convivència implica aspectes com la pertinença o la identitat, que estan estretament vinculats amb les emocions. Des del consorci creuen que el que va passar el 17-A no vol dir que "tot el que es va fer anteriorment estigués malament, sinó que no va tenir prou incidència en les persones". Per això, consideren que el nou model de convivència s'ha de treballar des d'una forma "més vivencial, amb les emocions i interpel·lant les persones".

La implicació de tots els actors i àmbits de la societat és una altra de les claus per poder abordar la multiculturalitat. Cal que es vegi com una "oportunitat", per una "realitat que ha vingut per a quedar-se" i on tothom hi té "drets i obligacions", precisa Llimós. Aquest és un tema molt delicat, afegeix, perquè encara hi ha moltes persones que estan "dolgudes" per tot el que va passar i que no entenen que se'ls demani canviar coses i fer més esforços.

Hi ha qui ho viu encara amb "patiment i por", segons Llimós, pel "sotrac fort" que va suposar el 17-A. I cal reconstruir tot això des del diàleg. S'han posat en marxa diferents taules de treball i properament se'n crearà una amb joves i una altra de ciutadania. "És una feina de formiga que no es veu però que a la llarga donarà els seus fruits", afirma Ortega.

Prevenir els processos de radicalització

Una de les prioritats és detectar els "flirtejos" dels joves que poden ser víctimes de radicalització. Aquest és un camp que també volen potenciar però que encara no està del tot definit a nivell metodològic, sobretot després que s'hagi detectat. És per això que volen treballar les emocions amb els joves i reforçar el suport psicològic. "Quan unes idees entren al cap d'un jove és que hi ha un malestar personal que no està ben resolt", afirma Ortega.

Precisament des de l'Àrea de Joventut del Consorci apunten com a possible error no haver detectat el malestar dels joves terroristes i no haver-los preguntat directament per com se sentien. A posteriori, s'han trobat possibles factors que ho podrien haver propiciat, com el menyspreu cap a la cultura marroquina d'una part de la societat o les etiquetes de "moros" cap als joves. I es creu que l'imam sí va saber detectar aquestes frustracions i ho va aprofitar per guanyar-se la seva confiança i oferir-los una "sortida" a través d'un extremisme violent que va materialitzar-se amb els atemptats.

L'any passat, la Generalitat va anunciar un nou Pla Educatiu d'Entorn (PEE) a la ciutat per millorar la cohesió social i evitar situacions de radicalització. Començarà el curs vinent i una de les particularitats és que inclourà els infants de 0 anys fins als joves de 20 anys (fins ara s'arribava

fins als 16 anys).

Per al director de l'IES Abat Oliva de Ripoll, Paco Navarro, aquest nou pla és una eina molt important per aprofundir en la igualtat d'oportunitats dels alumnes. Per aconseguir-ho, destaca la necessitat de treballar-ho en xarxa, destinar més recursos en l'atenció psicològica dels joves i que la feina que es fa a les escoles es continuï també a les famílies i al seu entorn d'una forma més global. Navarro també apunta que cal "dignificar" la figura del tutor a l'aula, amb més compensacions de salari i d'hores lectives, per millorar l'atenció individualitzada. "Qui detecta problemes dels joves són els tutors", afegeix, alhora que destaca la necessitat de reduir les ràtios d'alumnes a les aules per millorar encara més l'atenció educativa.

El "trencament de confiança" al món empresarial

Els atemptats també han produït un "trencament de confiança" del món empresarial envers el col·lectiu de persones d'origen magrebí, la mateixa que els joves terroristes. Així ho creu la Unió Intersectorial Empresarial del Ripollès (UIER), que aplega un miler d'empreses a la comarca. Ho veuen en el dia a dia, quan envien els currículums dels aspirants a una feina. Els d'origen magrebí "passen a la cua" o l'empresari demana més informació perquè té més dubtes. "No es pot generalitzar i de fet ja passava abans, però potser no tant", segons la responsable de formació professional, Anna Prieto, que afirma que aquesta falta de confiança es "percep". Això també genera frustració al col·lectiu perquè veuen que "se'ls posa al mateix sac" sense tenir-ne culpa i perquè "la trucada no arriba mai".

El seu president, Eudald Castells, creu que el repte més important serà recuperar aquesta confiança però que això requerirà temps. "Com a societat no hem fet res malament; hi va haver un enverinament en un entorn concret i van enganyar-nos fent-nos creure que estaven integrats". I prossegueix dient que "tothom s'ha sentit xocat i sorprès perquè ningú esperava que passes a uns joves molt integrats, que eren com un dels nostres; perquè ho eren, fins que ells van decidir que ja no ho eren". Des de la UIER creuen que "no és racisme" sinó "una pèrdua de confiança que s'ha de recuperar".

Les limitacions a l'hora d'implementar el model

Amb l'obertura del sumari del 17-A, un any després dels fets, els mitjans van publicar converses i vídeos on es veia la voluntat dels joves de voler fer mal durant els preparatius dels atacs. Aquelles informacions van "commocionar" de nou Ripoll, que ja donaven la ferida per tancada.

Són "interferències" informatives que dificulten la posada en marxa del nou model. Així ho creu Àlicia Mesas, una de les tècniques de cohesió social del Consorci de Benestar Social del Ripollès, que afegeix que el fet de veure missatges "descontextualitzats" a la premsa genera encara més dubtes i diferents interpretacions que no ajuden a poder "passar pàgina". Una altra de les dificultats és que s'està creant una nova metodologia per abordar una realitat canviant i això fa que sigui un procés més lent.

Fa falta temps per veure els resultats

Hi ha qui també creu que és massa aviat per criticar o elogiar el nou model de convivència de Ripoll. "Deixem que passi el temps, que es vegi la reacció ciutadana i després ja hi haurà temps de criticar-ho o no; cal esperar a que passin els anys", afirma la Wafa Marsi, una veïna de 31 anys d'origen magrebí, amb estudis universitaris que treballa al departament comercial d'una empresa. Juntament amb altres persones, va fundar la plataforma veïnal Som Ripoll per "fer front comú" i xarxa després de l'impacte del 17-A.

Mirant enrere, veu positiu i necessari tot el que es va fer però creu que "tothom va voler córrer abans de caminar". I que un any després, amb l'obertura del secret de sumari es va veure que la ferida no estava curada. També admet que abans dels atemptats no hi havia una convivència

real amb les diferents nacionalitats sinó una "coexistència on ningú molestava ningú".

És per això que veu indispensable treballar la diversitat des de tots els aspectes, no només la immigració sinó també religió, sexualitat o cultura amb taules de treball on no hi falti ningú. Creu que les AMPA i els representants de totes les nacionalitats hi han de ser. "Em fa ràbia que només diguin que la comunitat musulmana no està prou integrada i a les altres no", afegeix. Per Marsí, Ripoll haurà normalitzat la diversitat quan "una persona amb un nom diferent pel seu origen deixi de sorprendre" i tots els ciutadans se sentin "amb dret a formar part i a tenir veu" en la societat.

Els partits polítics

L'actual alcalde i candidat de Junts per Ripoll, Jordi Munell, manté que encara hi ha molts interrogants al voltant de la figura de l'imam i dels contactes mantinguts amb la policia espanyola i que això no ajuda a poder passar pàgina. La seguretat ciutadana és un tema que volen seguir treballant i per això proposen al programa electoral del 26-M la instal·lació de lectors de matrícules als accessos del municipi i la creació de 5 places més de Policia Local (ara hi ha 15 agents), algunes per a cobrir jubilacions. També volen reforçar les associacions de veïns amb un pla comunitari i amb una regidoria de Barris.

Tant ERC com el PSC posen en valor la feina feta en el nou model de convivència i aposten per donar-hi continuïtat en cas d'entrar al nou equip de govern. "No es pot jugar amb la convivència, ha passat una cosa molt greu i s'ha de treballar per conviure tots bé", subratllen els republicans.

En aquests comicis es presenten dues noves llistes, Som Catalans i Front Nacional de Catalunya. Tots els partits que tenen representació al consistori han acordat no pactar ni treballar amb ells al considerar-los "racistes i xenòfobs". Per Munell, aquestes eleccions serviran de "termòmetre" per comprovar si "la societat és tant madura com s'ha cregut fins ara després de tot el que ha passat a Ripoll".

Finalment, des d'Alternativa per Ripoll-CUP, situen la participació ciutadana com a factor indispensable a l'hora de treballar la convivència i per això proposen crear consells de barri que puguin prendre decisions vinculants. Pel que fa al model de convivència, valoren la feina que s'ha fet tot i que creuen que falta personal i més recursos per poder portar-ho a la pràctica.